



Inatsisartunut ilaasortaq  
Debora Kleist, Inuit Ataqtigiit

## Innuttaasut innarluutillit pillugit § 37 naapertorlugu apequtitut akissut

Asasara Debora Kleist

Inuit annertuumik innarluutillit Danmarkimit angerlartinneqarnissaat pillugu apequtitnut nassiussannut qujanaq.

### **Apeqqut 1: Nunaqqativut innarluutillit Danmark-imiittut angerlartinniarnissaannut pilersaarutit naalakkersuinikkullu takorluukkat suuppat?**

**Akissut:** Aallaqqaasiullugu oqaatigineqassaaq innarluutilinnik sullissineq 1. januar 2011-miit kommuninut nuunneqarnikoq. Tamassuma kinguneraa kommunini inuit annertuumik innarluutillit Kalaallit Nunaanni kommunit akisussaaffigaa kiisalu aningaasartuutitut annertuumik innarluuteqarnermut tunngasunut tamakkiisumik akiliisussaataasut, tassunga ilanngullugit atortut, inissiinerit, tikeraarluni angalanerit angerlartitsinerillu.

Immikkoortoq kommuninut suliassangortinneqarnikummat, kommunit innuttaasuminnik angerlartitsinerminni periusissiat politikikkullu takorluukkat aalajangissavaat.

Inuttaasumik annertuumik innarluutilimmik angerlartitsinissamik Kommuni kissaateqarpat nalilersorneqassaaq, kommunimi naleqquttumik inissiivissaqarnerseq, assersuutigalugu inissiamik nakkutigisami imaluunniit Kalaallit Nunaanni inunnik annertuumik innarluutilinnik ulloq-unnuarlu paaqqinnittarfimmi naleqquttumi inissiivissaqarnerseq.

Inuup innarluutilinnut paaqqinnittarfinni januarimi 2013-imi atuutilersissussatut ilimagineqartumit Utaqqisunut Qitiusumik Allattuiffimmut (DCV) allatsinnissaa kommunip qinnuteqaatigisinnaavaa. Maannakkut meeqqanut inuusuttunullu DCV-qarpugut. Allattuivik taanna inuit innarluutillit ilanngullugit nutarterneqassaaq annertusarneqassallunilu aammalu Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmi ulloq-unnuarlu paaqqinnittarfinnut immikkoortoqarfimmit aquunneqassalluni.

Utaqqisunik Qitiusumik Allattuiffik innuttaasut utaqqisunik allattuiffimmiittut Danmarkimi ulloq-unnuarlu neqeroorutini inissiivimmiittut Kalaallit Nunaanni ulloq-unnuarlu inissiivimmut nuunneqarnisaannik periarfissiivoq. Kalaallit Nunaanni naleqquttumik neqeroorummi inissaqalerpat innuttaasup annertuumik

17. december 2012  
Sagsnr. SJ-STD-ADCH  
Dok. Nr. 1089402

Postboks 260  
3900 Nuuk  
Tlf. (+299) 34 50 00  
Fax (+299) 34 66 66  
E-mail: ikinn@nanoq.gl  
www.nanoq.gl

innarluutillip Kalaallit Nunaannut uteqqissinnaanermik kommunip neqeroorfigisinnaavaa.

**Apeqput 2: Nunaqqativut innarluutillit Danmark-imiittut Nunatsinni paaqqutarineqarlutik najugaqalersinneqarsinnaanerat eqqarsaatigalugu takorluukkat qanoq piviusunngortinniarneqarpat aammalu tamanna anguniarumallugu ulloq unnuarlu angerlarsimaffinnik nutaanik sanaartortoqalersaartoqarpa imaluunniit annertuumik innarluutilinnut inissat pioreersut ilaniarneqarpat?**

**Akissut:** Naalackersuisut ilisimavaat kommunit ilaat innuttaminnik Danmarkimi maannakkut inissinneqarnikunik angerlartitsineq aallartereeraat. Kommunit arlallit kissaatigaat inuit Danmarkimi inissinneqarnikut Kalaallit Nunaannut utersinnaanissaannik siunissami neqeroorfigisinnaanissaat.

Inuiaqatigiinni inissiivissamik pisariaqartitsineq matussuserumallugu Naalackersuisut ingerlaavartumik suliaqarput. Paaqqinniffiit inissallu qanoq ittut pilersinnissaannik pisariaqartitsisoqarnerunersoq Naalackersuisut DCV aqcutigalugu malinnaavigivaat.

Paaqqinniffinni inissat Naalackersuisunit pilersinneqartut ingerlanneqartullu saniatigut ineqatigiiffiit ineqatigiiffiillu nakkutigisat kommuninit pilersinneqartut ingerlanneqartullu atorlugit kommunit arlallit inunnut annertuumik innarluutilinnut inissanik pilersitsinikuupput.

**Apeqput 3: Nunaqqativut innarluutillit Danmark-imiittut angerlartinniarnissaannut periusissaq qanoq iluseqarpa?**

**Akissut:** Innuttaasut annertuumik innarluutillit pitsaanerpaamik ikaarsaariarnissaasa qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu paaqqinniffiit akuusut, inuit annertuumik innarluutillit pineqartut kommunillu akuusut akornanni suleqatigiinnikkut angerlartitsisoqartarpoq.

Inuit annertuumik innarluutillit illersuisulluunniit toqqakkat angerlarnissamik neqeroorummut qujaannarnissamut periarfissaqarput, innuttaasup Kalaallit Nunaannut angerlarnissani kissaatiginngippagu innuttaasorlu piffissami aalajangigaangitsumi Danmarkimi inissinneqarsimappat. Taamatut pisoqartillugu Danmarkimi inissiivimmuut maannakkut atassuteqarneq Kalaallit Nunaannut atassuteqarnermit annertuneru sinnaavoq.

Piviusuni angerlartitsinissamik suliniutinik ataqatigiissaarineq ajornakusoornikuuvoq, tassa akuusut amerlammata. Taamaammat angerlartitsinermi suleriaatsimut immersugassamik Naalackersuisoqarfik suliaqarnikuuvoq.

Immersugassaq kommuninut KAKUKOKA-mullu tusarniutigineqarnikuuvoq. Taassuma saniatigut suleriaaseq pikkorissartitsinermut atatillugu kommuninut marlunnut saqqummiunneqarnikuuvoq.

**Apeqput 4: Nunaqqativut innarluutillit angerlartinniarneqarnissaannut**

**atatillugu kommuunit piareersaatit iliuusissallu suut  
pilersaarusiulereertariaqarpaat?**

**Akissut:** Innuttaasut ataasiakkaat sivisuumik Kalaallit  
Nunaanniinnikuunnginnerannik kommunit eqqumaffigisaqarnissaat  
pingaartuuvoq. angerlartitsisinnaanerup imatut pilersaarusiorneqarnissaa  
inuutaasut annertuumik innartuutillit allamut nuunnermi sungiussinissamut  
periarfissaqarnissaat angerlartitsinerullu ingerlanneqarneqarneranik  
ingerlaavartumik ilisimatinneqarnissaat pingaartuuvoq. Pineqartut angerlernerat  
ajornanginnerulersinniarlugu annertunerusumik isumassuinissaq allanilluunniit  
iliuuseqarnissaq pisariaqartinneqarsinnaavoq.

Innuttaasut ataasiakkaat pisariaqartitaasa malinneqarnissaat kommunit aamma  
eqqumaffigissavaat. Kommunit taamaalillutik innuttaasunik angerlartitsinermut  
iliuusissatut pilersaarusiussapput, tassani inuttaasut angerlernerannut atatillugu  
suut iliuuserineqassanersut kommunit nassuiassallugu, assersuutigalugu  
atuarnermik ulluuneranilu neqeroorutinik pilersitsinissaq.

Danmarkimi paaqqinniffimmik Danmarkilu kommunimik innuttaasumik  
inissiivimmik angerlartitsinermi qanimut suleqateqarnissaq pingaartuuvoq.

**Apeqqut 5: Innarluutilinnik sullissisussat soorliit aammalu ilinniakkatigut  
piginnaasatigullu piumasaqaatissat suut Kommuunit  
angerlarartitsisoqalertinnagu eqqumaffigisariaqarpaat, aammalu  
pisariaqartitsineq malillugu piginnaangorsaaqqiinissaq, ilinniartitsinissaq  
aammalu piginnaasaqalernissaq Naalakkersuisut qanoq  
qulakkeerniarpaat?**

**Akissut:** ”Inuit immikkut pisariaqartitsisut, tassunga ilanngullugit immikkut  
atuartitsisarneq innarluutilinnillu sullissineq” paasisaqarfiginiarlugit  
Naalakkersuisut misissuutitsineq ingerlappaat. Suliassaq Epinionimut  
ingerlanneqarpoq, ilimagineqarporlu nalunaarussiaq 15. december 2012 missaani  
tunniunnissaanut piariissasoq, taassumalu kingorna nutserneqassalluni.  
Nalunaarussiaq ilaatigut Ilinniartitsinermut Periusissiamut atatillugu inuit  
pisinnaassusikitsut immikkullu pisariaqartitsisut pillugit suliaqarnermi  
tunnngaviussaaq. Suliaq taanna inunnik annikitsunik pisinnaasaqartunik  
ilinniartitsinissamik inassuteqaatinik saqqummiussiinnarani aammali  
ikorfartuisussat pisariaqartut ilinniartinneqarnissaannut inassuteqaatinik  
imaqassaaq.

Naalakkersuisut aamma ulloq-unnuarlu paaqqinnittarfinni, inuit annertuumik  
innarluutillit isumassornissaannut, sulisut piginnaasallit sulisorineqarnissaat  
qulakkeerniarlugu ingerlaavartumik sulipput. Maannakkut Ilulissani PI/SPS-imi  
perorsaasunik perorsaanerullu iluani allatigut ilinniartoqarpoq. Aammattaaq  
ulloq-unnuarlu paaqqinnittarfinni sulisut ilinniagaqaqqinnissaannut kontomi  
pingaarnermi 30.13.41-mi aningaasanik immikkoortitsisoqarnikuvoq.

PIP-ip aamma Naalakkersuisut kommunillu akornanni akissarsiat pillugit  
ungasinngitsukkut isumaqatigiinniartoqarpoq, tassani ulloq-unnuarlu

paaqqinnittarfinni sulisut akissarsiaat qaffanneqarput, tamannalu piginnaasalinnik sulisussarsiornermut sulisullu sulisoriinnarnissaannut tapersiivoq.

### **Apeqquut 6: Innarluutillit angerlarartinneqarnissaannik Kommunit qassit kissaateqarnikuuppat?**

**Akissut:** Innarluutilinnik isumaginnerup kommuninut nuunneqarnerata kingorna maannamut taamaallaat Kommune Kujalleq inuit Kalaallit Nunaannut utersinnaasut uternissamillu kissaateqartut angerlartinnissaat siunertaralugu innuttani pillugit suliassat misissornissaannik kissaateqarpoq.

Innarluutilinnik sullissinerup kommuninut nuunneqannginnerani innuttaasut Kalaallit Nunaanni naleqquttunik neqeroorfigineqarnissaat siunertaralugu innuttaasut Danmarkimut inissitat pillugit suliassat Naalakkarsuisut arlaleriarlutik misissornikuuat. 1990-ip aallartinnerani inuit annertuumik innarluutillit amerlasuut Maniitsumi Elisibannguami Kalaallit Nunaannut uterlutik nuunnissaannik neqeroorfigineqarput.

Aammattaq innuttaasut allat ataasiakkaat namminneq kissaateqarnermikkut Kalaallit Nunaanni neqeroorutini inissanut angerlartinneqarput.

### **Apeqquut 7: Nunaqqativut innarluutillit Danmark-imiittut qassit Nunatsinnut angerlarumallutik kissaateqarnikuuppat, kissaatillu piviusunngortinneqarsinnaaqqullugit Naalakkarsui-sut qanoq iliuseqarpat aammalu qanoq ilungersuuteqarpat?**

**Akissut:** Kommunit nalilersussavaat inuit annertuumik innarluutillit Kalaallit Nunaanni neqeroorutini neqeroorfigissanerlugit. Innarluutillit pillugit peqqussut nr. 7, 3. november 1994-imeersoq naapertorlugu manna atuuppoq:

*§ 21. Innarluutilik Kalaallit Nunaata avataani paaqqinniffimmiippat innarluutillip kommuninut najugarivitaani isumaginninnermut ataatsimiititaliap innarluutillip Kalaallit Nunaannut utersinnaaneranut periarfissat ikinnerpaamik ukiumut ataasiarluni misissortassavai.*

Aalajangersagaq taanna naapertorlugu kommunalbestyrelsit misissortussaavaat innuttaasut angerlarnissamut periarfissaqarnersut. Kommunalbestyrelsi naliliippat Kalaallit Nunaanni neqerooruteqartoqarsinnaasoq Kommunalbestyrelsip misissussavaa, innuttaasup neqeroorut taanna akueriumaneraa.

Innutaasut annertuumik innarluuteqarnertik pissutigalugu immikkut ittumik najugaqarnissamik pisariaqartitsisunut pisariaqartunik amerlassusilinnik inissaqarnissaq Naalakkarsuisut ingerlaavartumik suliniutigisarpaat.

Kommunalbestyrelsi naliliippat innuttaasoq annertuumik innarluutilik annertuumik innarluuteqarnini pissutigalugu immikkut ittumik najugaqarnissamik neqeroorummi inissinneqartariaqartoq kommuni

Naalakkersuisunut saaffiginnissaaq qinnuteqaatigalugulu - innuttaasoq neqeroorummut naleqquttumut ingerlaannaq innersuunneqarsinnaanngippat - innuttaasoq innarluutilinnut Utaqqisunik Qitiusumi Allattuivimmu allatsissasoq.

Kommuni paaqqinniffillu pineqartoq maannamut toqqaannaq attaveqaqatigiittarput, DCV-illi pilersinneratigut pisariaqartitsinermik Naalakkersuisut pitsaanerusumik paasisaqartalissapput, tassa suliat ataasiakkaat pillugit qitiusumi suliaqarfiit peqataatinneqassammata (taamaalillutillu paasissutissinneqarlutik). taamaaliornikkut suliniut Naalakkersuisut pitsaanerusumik sammiveqartissavaat. Erseqqissarneqassaarli DCV avaqqullugu kommunit paaqqinniffinnut toqqaannartumik suli attaveqartarsinnaasut. Naalakkersuisulli kommunit kaammattorpaat immikkoortumi pitsaanerusumik paasisaqartitsilerniarluni DCV-ssaq atortaqqullugu.

Kalaallit innarluutillit Danmarkimiittut tamarmik Kalaallit Nunaannut uternissamik kissaateqartut naleqquttunik neqeroorutitik pissarsisarneq peqatigalugu Kalaallit Nunaannut uternikuupput. Innuttaasoqarporli tamanna kissaatigaluarlugu angerlarsinnaanngitsunik. Assersuutigalugu tassaapput innuttaasut annertuumik innarluutilli pinerlussimasut Danmarkimi inissinneqartussanngorlugit eqqartuussat imaluunniit innuttaasut innarluuteqarnermikk Danmarkimi paasiniaavigineqartut. Kingullertulli taaneqartut paasiniaavigineqarnermik kingorna utissapput, tassa katsorsarneqarnissamik sunik pisariaqartitsinerat paasineqarpat Kalaallillu Nunaanni naleqquttumik neqerooruteqarpat.

Inuit innarluutillit Nunatta avataaniittut, maannalu angerlarumasut qassiunerannik Naalakkersuisut misissuinikuunngillat, tamanna kommunit suliassarimmassuk.

### **Apeqqu 8: Nunaqqaterput innarluutilik Danmark-imiittoq Nunatsinnut uterusussanngippat inatsisitigut qanoq pisinnaatitaaffeqarpa?**

**Akissut:** Innuttaasoq annertuumik innarluuteqartoq utaqqiisaasumik (piffissami killilimmi) Danmarkimi katsorsartittoq ilinniagaqartorlu najugaqarnerup kingorna Kalaallit Nunaannut uternissaminik kissaateqanngippat innuttaasoq Danmarkimut nuussimasutut isigineqartassaaq.

Innuttaasoq annertuumik innarluutilik Danmarkimi ataavartumik inissitaappat, tassa innuttaasoq Kalaallit Nunaanni naleqquttumik neqerooruteqannginnera pissutigalugu Danmarkimi najugaqarpat, Kalaallit Nunaanni kommuni suli akiliisussaataaassaaq.

Kalaallit innuttaasut annertuumik innarluutillit Danmarkimi ukiorpassuarni najugaqarnikut Kalaallit Nunaannut attaveqarunnaarsimasinnaasarpur, taamaammallu Danmarkimiiginnarnissartik kissaatigalugu. Taamatut kissaateqarneq ataqqineqassaaq.

Nammineersinnaaneq imatut paasineqassaaq, sumi najugaqarusunneq nammineq aalajangissallugu. Innuttaasoq nammineq soqutigisaminik

oqaatiginnissinnaangippat imaluunniit isumaginnissinnaangippat inuttaasooq nakkutiginnittumik toqqaasimassaaq.

Innuttaasooq Danmarkimit nuunnissamik kissaateqanngippat kommunip kissaat taanna ataqqissavaa. Tamanna nammineersinnaaneq pillugu inatsimmi § 1-imut oqaaseqaammi taparserneqarpoq, tassanilu allaqqavoq:

*”Innarluutilik taamatut kissaateqanngikkuni inissiivimmiit inissiivimmu allamut nuunneqartariaqanngilaq, inissiivik innarluutilimmu najugaqaarnissamik neqerooruteqarsinnaajunnaarnera pineqanngippat imaluunniit innarluuteqartup najugaqaannarnermini ilorrisimaarnissaa navianartorsiortinneqanngippat.”*

**Apeqqu 9: Nunaqqaterput innarluutilik Danmark-imut inissinneqartussanngortitaasimasooq Danmark-imi najugaqaannarusulluni kissaateqarpat, taava danskit oqartussaasuinut akiliisussaaitaaneq nuunneqassava?**

**Akissut:** Innuttaasooq pisortat iliuseqarnerisigut piffissami killiligaanngitsumi Danmarkimi inissinneqarsimappat, inuttaasooq isumaginnittorluunniit toqqaasinnaavoq Kalaallit Nunaanni kommunimit neqeroorummut qujaannassalluni.

Taamatut kissaateqarneq kommunip ataqqissavaa, innuttaasullu Danmarkimi najugaqarnerata suli akilersornissaannut pisussaaffeqarluni.

**Apeqqu 10: Nunaqqativut innarluutillit Danmark-imiittut tamarmik danskit inatsisaat imaluunniit kalaallit inatsisaat malillugit isumagineqartussaappat?**

**Akissut:** Innuttaasut annertuumik innarluutillit Kalaallit Nunaanni isumaginninnermi oqartussanit Danmarkimi inissinneqarnikut tamarmik danskit inatsisaata ataaniipput, neqeroorutini immikkoortut tamaasa eqqarsaatigalugit.

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu inunnik isumaginninnermi oqartussat suleqatigiinnerat Socialministeriap Danmarkimi Kalaallilluunniit Nunaanni inissiani neqeroorutiniittut tikeraarlutik angalasarnerat ineqartarnerallu pillugit nalunaarutaani nr. 1389, 12. december 2006-imeersumi killilersorneqarpoq. Maanna nalunaarut nutarterlugu suliarineqarpoq.

Naak innuttaasup najugaqarnera danskit inatsisaanni malittarisassa qaraluartooq innuttaasooq Kalaallit Nunaanni inatsit malillugu tikeraarluni angalasinnaatitaavoq. Aammattaaq Kalaallit Nunaanni kommuni innuttaasumut suli akisussaavoq.

**Apeqqu 11: Innarluutilittavut sullinneqarnerat pillugu Naalakkersuisut Danmarkimi kommuunenut nutaamik sinaakkutissamik isumaqatigiissusiorsimappat, taamaappallu tamanna qanoq iluseqarpa?**

**Akissut:** Naalakkersuisut KANUKOKA-llu Inunnik isumaginninnermi utoqqarnillu nalinginnaasunik ineqartitsinnermi sinaakkutaasumik

isumaqatigiissutit il.il. pillugit nalunaarummi nr. 205, 13. marts 2011-meersumi pisussaaffiit pillugit isumaqatigiissummi aalajangersarneqarnikut pillugit Region Sjællandimut isumaqatigiissut maannakkut nutarterpaat.

Innuttaasunut annertuumik timikkut tarnikkullu pisinnaasakitsunut ineqarnissamik neqeroorutit pillugit Namminersorlutik Oqartussat aamma Danmarkimi oqartussat akornanni suleqatigiinneq sullissisarneq pillugu inatsimmi § 195, imm. 3-mi pisinnaatitsissutigineqarpoq. Nunap immikkoortuata kommunilluunniit ataatsip arlallilluunniit inuttaasunik Kalaallit Nunaanni najugalinnik Danmarkimi ineqarnissamik neqeroorutaat Socialministerip nalunaarummi aalajangersarpaa, pineqartoq sullissisarneq pillugu inatsimmi § 108, imm. 5 naapertorlugu pisariaqartitaanik Kalaallit Nunaanni ikiorneqarsinnaanngippat. Isumaqatigiissut nutartigaq maannakkut Kalaallit Nunaanni kommuninut tusarniutigalugu KANUKOKA-miippoq.

**Apeqqut 12: Nunaqqativut innarluutillit Danmark-imi isumagineqarnerinut atatillugu akigitinne-qartut qaffariaataat Nunatsinni kommunit nammassinnaasaasa iluannissasut Naalakkersuisut qulakkeersinnaavaat?**

**Akissut:** Danmarkimi akinik aalajangersaasarneq Naalakkersuisut sunniuteqarfigisinnaanngilaat. Danskit kommuniisa nunalluunniit immikkoortuisa Danmarkimi inunnik isumaginninnermi neqeroorutitut akit tamaasa aalajangersartarpaat.

Kalaallit Nunaanni kommunit Danmarkimi kommunit neqeroorutitut assingusunut akiliutigisartagaat akilertarpaat. Kisianni Kalaallit Nunaanni kommunip Danmarkimi neqeroorut naapertuuttoq Kalaallit Nunaanni innuttaasumut annertuumik innarluutilimmut neqeroorutaasoq akuersissutigissavaat, kommunilu Kalaallit Nunaanni kommunitut iliuseqartussaataasutut neqeroorummut naaggaarsinnaavoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Mimi Karlsen